

توفیق، فکرت : انسانه و شاعر

(مرحومك سنه دوريه وفاتي مناسبيله)

محرری : حسین عظیم

صیرا دوچار عتابی فقط هر وقت مظهر اعتماد و محبتی اولدینمی افتخار ایله یاد ایدرم . اونک ، مخاطبیرینی کونلرجه دوشونمیه مجبور ایدن سوزلری و حکملری نه درجده شایان استفاده ایسه بعضاً پک اینجه و هزل واستهزایی آکیران تعریضلریله ، صوری بر جدیت آراسنده ، اک دهرین قساعتلری آلت اوست ایدن تهکمملری بیله نه قادر کوزل ایدی !.. انسان ، اونک یا کندن دائماً استفاده ایله آریلیر و روحنک اک اینجه حسله اهتزاز ایتدیکنی طوایردی ...

فکرتک ترجمه حیاتی بر شخصیتک ، پک آرزورن بر دورک ، شویله بویله بر خصوصیتک بیان و تصویری اولمقدن فضله ، ادبی ، اجتماعی و اخلاقی دهرین و کنیش بر انقلابک تاریخ یأس آورینی بیلدیرن صفحاتی ده جامع اولمق لازم کلیر . فکرت یاشادینگی زمانک آدمی دکلدی .

بو حالد بیله ، استاد شعرده وادیات لسانیه ده پک مهم بر موقع طوتدی . و الهامی صنعت ایله اکمال ایدرهک معاصرلرینک بر چوقلرندن آریلیدی . اونک بوسجیه سنی اثرلرینک همان هر یرنده کورمک ممکندر . یاشادینگی زمانک کفران آلود و حسود تقیلری اونک آلام حیاتی آرتیردی .

و بوتون امیدلرینی قیردی . استاد برچوق بویوک آدماملرک دوشدو کلری بوسوء العدن وارسته قالا بیاخش اولسایدی ، فطرتک کندینه بخش ایتدیکی فیوض و قابلیاتدن سکون فکر و حضور قلب ایله استفاده ایدر و صوک دورک صفحات انقلابی اونک معکس حیات و عرفانی اولوردی . بیروته کی آمهریقان کلیه سنک مدیر فاضلی دوقتور بلیس بکا فکرتدن بحث ایتدیکی صیراده ، روبه رت قوللهج مدیرینک اونک حقنده : « اکر فکرت آمهریقاده یتیشسه یدی ، او مملکتک اک بویوک آدماملرندن بری اولوردی ! » دیدیکنی سویله مشدی . استادک نفی حقنده سویله دیکنی :

فلورینالی ناظم پک سودیکم و حرمت ایتدیکم و احترامه شایان بر شاعردر . هله پک مکمل بر انساندر . بنجه انسانک قیچی وفا کاراغیله و عهده وفاسیله اولچولور . توفیق فکرتی پک چوغمز ناظم بکدن چوق اول طامیش و اونکله ده اوزون بر حیات اخوت یاشامشدر . فقط هیچ بریز توفیق فکرتک روحنه و طوراغنه ناظم پک قادر مربوط قالمشدر . چوق یازیق و نرم ایچون بر آزده حجاب انکیذر . ناظم پک توفیق فکرت حقنده محررلردن ، متفکرلردن برچوق ملاحظه لر ، خاطرله آلاق توفیق فکرتک فکری و روحانی بر آیده رکز ایتک غزمندهدر . بو کتاب حقیقه پک مهم اولاجق . توفیق فکرتک یوکسک و نورلو تأثیری بو وطنک روحنه ساریدر . اونکله چوق علاقه دارز . اونی یاشاتیق کندیمزه یکی بر شائقه حیات ویرمکدر . وطنمزه هرشی بولدر ، قیط اولان حیات در و حیاتک هردلوسی در . فقط تشخیص ایدیلن خسته لای یاری یاریه تداوی اولونمش دیمکدر . خسته اولدینگی و خسته لغنک نه اولدینگی بیلن خسته ایچون اولوم قورقوسی یاری یاریه زائلدر . بزلهده ، مادامک اکسپکیزی بیلیورز تام اولاجمزه شبهه یوقدر ...

نودت توفیق فکرتک ، ناظم پک طرفندن حصر ایدیلن اعتقادن بر نمونه ویرمک و قارئلری بو اثرک تمامی اوقومایه حاضرلاماق ایسته یه رک وفا کار دوست ناظم پکک مساعده سیله توفیق فکرت ایچون محب فاضلم حسین کاظم قدری بکک یازمش اولدینی قسمدن شو سطرلری اقتباس و (اجتهاد) قارئلرینه عرض ایدیورز :

توفیق فکرتک ابدیه انتقالندن طقوزسنه کچمشدی . بر کون یولده راست کلدیکم فیلورینه لی ناظم پک ، استادک اوراقینی تصنیف ایله مشغول اولدینگی سویله دکدن صوکر ، اونک حقنده نشر ایدیه جکی کتابه درج ایدمک اوزره ، نهمه خاطراتمی یازمامی تکلیف ایتدی . حیاتک نورلری و ظلمتلری ، بی پایان املاری و املری ایچنده اوزون مدت اونکله برابر پویان اولمش و اونک روحاً و وجداناً کچریدیکی انقلابانه اشتراک ایتشدم . بونک ایچون ، فکرتی یاشاتاجق و اونی اک صمیمی و حقیقی معنارلیله اخلافه بیلدیره جک بر اُترک بکاده تعلق ایده جکی آشکار ایدی . ناظم بکک بو تقدیری موجب شکران و منتدر . اودت ! فکرتک دائماً معروض خطابی و آرا

بو قوناقدە انتظام حیاتە ، سعادت عالیه ، محاسن و بدایه و کالاته مستغرق و مرفه یاشایور وهرشیدن نمون و استقبالن امید وار بولونیوردی .. بویله اصل وعلوی منبعلردن ملهم اولان فکرتک بوسعادت حیاتی حیثات! که چوق سورمه‌دی واونی مدھش انقلابره دوشوردهن حالار کوروئمیه باشلادی. بوخیال ایله حقیقتک ایلك مجادلہ‌سی

اویله بر نهر مظم کی جوش ایتمشین ، فقط ایواہ چوراق یرده آقوب کیتمشین ، سانا بر باشقا زمین باشقا زمان لازمی ، سانا بر عالم لاهوت نشان لازمی ... سوزلر ، کندی حقده الک حزین و الک حقیقی بر لوحه تصویردر .

فکرت ، همان دائماً بخل و عقامته متصف اولان عصرلرک پک بویوک مشکلات ایله یتشدیره‌بیلدیکی آدملرک بری ایدی . اونکله یاقیندن مناسبتده بولونانلر اونده‌باشقه‌لرینه بکزمه‌مین بر فوق‌العاده‌ک کوره‌بیلیرلردی . شخصیتلرینی وفضیلتلرینی کندیلرینه مدیون اولان و فوق‌العاده یارادیلان آدملر کی ، اوده یالکیز کندینه بکزمه‌ردی ...

Tevfik Fikret Bey

فکرتی ، مکتب سلطانی تحصیلی انکال ایله ظلام حیاتہ آتیلدقدن پک آز صوکر ا طائیشدم . قاباصقالده‌کی اوم ، او زمانک بر محفل ادبایی ایدی . بر چوق دوستلرم بو اوده بر برلرینی کوروب آکلامشلردی . بعضاً شعردن و ادبیاتدن زیاده سیاسیاتله اوغراشان دوستلرکده بو محفل صمیمیتہ اوغرا دقلری اولوردی . ظلملرله و ظلمت‌لرله آلوده اولان بو دورده ، اولک آرقه طرفنده‌کی اودالرده باش باشه ویرمن کنجلرک ، آتشین و تهلکلی محاوره‌لرده بولوندوقلری نادر ده‌کلدی . علمدن ، شعردن ، ادبیاتدن اختلال املارینه‌قدار هر فکر و اجتهادک سربست و بر درجه‌یه قدر مصون‌التعرض اولدینی بومعکس صمیمیتده فکرت ایلك دوره تکاملنده بولونیوردی . چوق دفعه ، اولنک بر داماد صفتیله یاشادینی اوده برله‌شییوردق . او زمان ، بن طبعیاته ، فلسفیه ونه یالان سویله‌یه‌یم ، بر آزده اختلال فکرلرینه مجلوب ایدم . فکرت شعره و ادبیاتہ طامشیدی . قناعتلرمزده بعضاً بر رمزندن آیر - یلیوردق . فقط هر ایکیمزده حق و حقیقتک ، نورک و انسانلغک پرستشکاری ایدک .

بر تصادفله باشلایان آشنالقی ، پک آز صوکر دوستلق ، اخلاص و صمیمیت درجه‌سنی بولدی . پدرینک آغا یوقوشنده‌کی محتشم قوناغنه نقل‌ایتدکن صوکر ، مناسبتمز داها زیاده ایله‌ریله‌دی . خلوقده اولنک ایچون طاتلی بر رابطه‌ حیثات ایدی . فکرت

مکتوبه‌یه نصیحتیم . پنجم بر دیار .
کندی جرم . کندی آفتونده . کیم شایم .
ایضا طرعه‌سارنده گرانیزه بر بند .
مندی حر . ونا ، حر . ونا ، حر .
نقدین

ایدی .. بوزمان سعادت ورفاهی ادراک ایدنلرک بری‌ده محاسن اخلاقینه‌قارشى پک دهرین بر مقتونیت طویدیغمز اسماعیل صفا ایدی . اونى ده‌ها اول ازمیرده طائیشدم . فکرت ، فکرلرینی وقناعتلرینی جسارتله افاده و مدافعه ایدمه‌مین صفایه بعضاً پک شدتلی هجوملرده بولونوروچوق دفعه لطیفه‌لریله اونى قیزدیرر و دوشوندوروردی . بالخاصه ، صفانک تصنعندن‌عاری اولان صمیمی و طبعی شەرلری ، فکرتک تعریض و انتقادینه هدف اولوردی .

و حقیقتلاره یازیلیر . فکرتک ترجه حیاتی ده بونلرله مشبوعدر .

حیاتنک داها ایلك دوره سینده ، بویوک بر انقلاب ادبی نك قهرمانی اولمق استعدادینی کوستردن فکرتک بدایت احوالی سکون فکر و حضور قلب ایله باشلامشدی . طالعیندن شکایتی اکثریایا پدینک (زور) متصرفلغنه تبعید ایدیش اولماسینه انحصار ایدیوردی . فقط معیشتی ده بو غربت زده آدامک منافسیندن اوغلنه کوندردیله یکی پاریاه مفقتر ایدی . فکرت او صیراده خارجیه امور حتمویه قلمینه ملازمه دوام ایدیور و پدینک اوینده باباسینک معاشیله یاشایوردی . . . اونک انتظام حیاتی ، اویونک ترتیبی ، وضع و حالینی کوردنلر ، فکرتی مال و منال و سعادت و اقبال ایچنده یاشایور ظن ایدر لر دی فقط فکرت غنا ایله ده کل ، داها اوزماندن اعتباراً بویوک بر استغنا ایله التصاف ایتشدی . بوعلو جناب و اصلت روح عمرینک صوکینه قادر دوام ایتدی . . . فکرت اوزمان ، تورک شاعرلرینی و ادبیاتی تدقیق ایله مشغول ایدی . اوپک حقی اولارق ، می و میخانه ایله منیچه تصویریندن ایله ری کچمین مفسد اخلاق بر ادبیاته ، فکری ظلام اهام ایچنده بوغان متصوفانه خیالره و تصویرلره ده کل طبیعتک محاسن و بدایعینی ، یوکسک و اخلاقی حسلری عقله وقابه الهام و احساس ایدن بر صنعت بیانه طرفدار ایدی . بونک ایچون غرب ادبیاتیه علاقه دار اولمایا باشلامشدی . فی الحقیقه ، فکرتنه تقدم ایدن دوره انقلابک بویوک شاعرلری اسکی طرز ادبیاته مدھش ضربه لر وورمشلردی . پیرمغان چوقدن قوغولوب میلر دوکولمش و شیشه رندان قیریلشدی ! . . . بو ، ایلك انقلاب فکری و اجتماعی ایدی . فکرتله برابر بر چوق کنسج شاعرلر رمز بوانقلابک تاسیسنه چالشدیلر . و موفق اولدیلر بوادی انقلابی علمی و اجتماعی و سیاسی بر انقلابک تعقیب ایتیمسی بو وطنی اضمحلالدن قورتارایا بیردی . یازیق ، که بونی کورمک بزله نصیب اولمادی ! . .

فکرت ، عرفان و ذکاسینک تأمین ایتدیکی موفقیتله بوادی انقلابیلر ایچنده شهسزاک یوکسک موقعی اشغال

صفا فکرتک سوزلرینی یقین و قطعیت افاده ایتمین بر قناعت متوکلا نه ایله قارشیلار و بحث و مناظره یی ، دیگر بر ملاقاتده تماملامق املیه ، طاتلییه باغلاردی . بر دهمه ده صفا ، بر عارضه دماغیه ایله بیلیم هانکه مؤسسه تدروییه التجا ایدن برادری وفادن اوزون بر منظومه آلمش و بونی فکرتنه اوقومق ایچون کلمشدی . جنت عاقله نك شایان عبرت بر مثالی اولان بو منظومه ده الیوکسک فکرتلردن و حکمتلردن ، چوجوقلری بیله کولدورده جک هذیانلره قادر شدید بر تهیچ دماغی نك اطراد و انسجامدن عاری تظاهراتینی اوقومشقد . زوالی وفا ، غلط حس و فقدان شعور دن رمتولد فکرتینه طبیعت و حادثات فطرتیه اویمایان غریب شکللر ویریور و حافظه نك ، مخیله نك قابل تصور اولمایان تهیجات و ابداعینه سور و کله نوب کیدیوردی . شیمدی بی نوعنک مقدراتنه ، سفالت طالعه آغلایان وفا ایکی مصرع صوکر ، آجیدینی انسانلرک یا مال ظلم و ستم اولمالرینی ایسته مکدن خالی قلمایوردی . احتراصک اکبر فسلک ، علوجنابک ، فضیلتک و آراصیره بونلره متعلق حیاتی آلت اوست ایدن بر جنتک احساس ایتدیکی افکار متضاده نك غریب بر آهنگ و انسجام ایله صیرالاندینی بو منظومه صاحبنک جنت اخلاقیه دن زیاده بر جنت عقلیه ایله مصاب اولدینی واضحاً کوسته ریوردی . انتقاد نفس حتی تمامیه زائل اولمشدی . او کون بو منظومه یی دفعاتله اوقودق ؛ بعضاً کولدک ، بعضاً کوزلر مزدن یاش آقدی . . .

توفیق فکرتک حیاتی نده ، وفانک بو غریب منظومه سینی خاطره کتیرن حاللرک چوقدر . ظن ایدیلر ، که او او مجنون عاقل ، فکرتی بعضاً امید وار و چوق دفعه نومید وبی قرار ایدن حادثاتی تصویر ایچون بو منظومه یی یازمشدی ! . . فی الحقیقه ، فکرت ، مادام الحیات کوروب آکلادیم ، ینه کندی تعبیر نیجه :

بر قلب آتشین ایله بر فکرتی قرار !

دن عبارت قالدی ! . انسان همان دائماً مقتضیات مزاجینک و بعضاً مؤثرات محیطنک محکومیدر . تاریخ شخصیت ، خلقتک و بونک اوزرینده پک درین انطباعر وجوده کتیرن حادثه لرک دائمی مبارزه لرینه عائد افسانه لرله

ایده. او کاقلیدایله بر ماتک فکر آو اخلاقاً محو و هلاک [۱] دوغرو کیده جکئی سوبله یی و عصر مزک اک قورقونج و تهلکلی عقلاء مجانییندن [۲] و مجانیین عقلا سیندن صایلمق لازم کلن بر ذاتک حکملری شایان اهمیت ده کلدرو آیری آیری شخصلرک قازاندیقلمری اوصاف و قابلیاتک تکامل اخلاقی واجتماعییه اساس و مبدأ اوله جئی شبهه سزدر . جمعیتلر فردلردن تشکیل ایتدکلری کبی ، اوجعیترک مدارتمایزی اولان اعتیادات ده افرادک محصله اوصافندن عبارتدر . فکرتی ، بو صوک دورک بر رهبری ، بر مشعل عرفانی ، صنعت بیاتک بر استادی کورمه مک و اونک فکرلرمزده ، حسلرمزده ولسان نظم مزده وجوده کتیردیکی انقلابک تاثیرلری حاطردن چیقارمق بویوک بر کفر ...

فکرت ، انقلاب ادبییه « ثروت فنون » ده کی نشریاتیه باشلادی . بنم باغچیلنه دائر بازدیغم بر کتابی ، بوراده تفرقه طارزنده باصدیردیغم زمان ، اُترک آدینده ده کیشدیرمهی و « باغلر آراسنده » کبی ادبی بر عنوان ویرمه یی ده اونوتمادی !.. بو نشریات اودورک بی پایان ظالملری آراسینده دائماً تهیدیکاز و غدار انظار تجسسی قارشیسینده مهم تاثیرلر انطباعلر وجوده کتیرمکدن خالی قلمادی ...

ینه بو صیرالرده ایدی ، که فکرتک حیاتینده مهم بر انقلاب یایان بر حادته اولدی: جواد پاشا صدراعظم اولمشدی . پاشا ، باب عالی کتات رسمیه سیله مألوف اولمادیی ایچون ، یازیلحق بر کاغذک مسوددن میزه ، قلم مدیریندن مکتوبچییه اک صوکر مستشاره قاداردونوب طولاشارق بر چوق انتقادلردن و توضیحلردن کچمه سینده کی لزوم و حکمتی تمامیه آکلا یامامش و یازاجئی بر مسوده بویله قلم تشریفاتیندن وارسته اوله بیله جک قادار انتظام بیان وافادهیه مقتدر بر کاتب آرامشدی . اوزمان فکرتی

[۱] «طنین» ک ۱۱ ایلول ۱۳۳۱ تاریخی نسخه سنده و «توفیق فکرت و تورکچیلر» عنوانیه انتشار ایدن مقاله یه تلخیصاً ... [۲] محررک بوراده مراد ایتدیکی ذاتک (فیریل آلا) صاحبی و انور پاشا مرحومک تألیه کاری و حرب عمومی کیرمه مزده اک قوتلی عامل اولش اولان ذات اولماق کرکدر . - اجتهاد -

اوکا توصیه ایتدیلر . بونک اوزرینه ده ، که فکرت خارجه دن صدارته کچیریلدی و ایلاک دفعه اوله رق اوکا بر معاشده تخصیص ایدیلدی . بوندن صوکر ا بنده اوکا آقشاملری صدارت مهمه قلمنده ملاقی اولور و باب عالی دن برلکده چیقاردق ...

بر زمان ده بویله کچدی ... فکرتده تیپیچ عصیت کورولمیه باشلادی . اوده وطنک آلامنی . اوکولماز دردلری ، بی نهایت مصائبی صایوب دوکویوردی . ینه اوصیراده ایدی ، که انکلیزلره بوئرلر آراسینده محاربه باشلامشدی . هر نه دنسه ، تورک افکار عمومیه سینده انکلیزلره قارشئی بر تمایل کورویوردی . کونک برینه انکلتزه سفارتخانه سینده تقدیم ایدلک اوزره ، حاضرلانا و تورکلرک انکلیزلره مجلوبیتلری بیلیرن بر عرض محضره امضامزی آتمق ایچون بزه مراجعتده بولوندیلر . بن موافقت ایتش اولسه ایدم ، فکرت امضالایه جقدی ! صوکرادن بونک اسماعیل کمال بک طرفیندن ترتیب ایدیلدیکی و تورک کنجلی آراسینده ذی نفوذ بر شخصیت اولدیغی انکلیزلره کوستریمک و بویوزدن کندنینه بعض منفعتلر تأمین ایتک مقصدیه یاپیلدیغی اوکرندیک !.. بوکاغده بعض ذوات طرفیندن امضا ایدیلدیکن صوکر سفارته ویریلدی و بو بی بیچاره لر عبدالحمیدک اراده سیله توقیف اولوندیلر . فقط ، انکلتزه سفیرینک مراجعتی اوزرینه بر قاج کون صوکر تخلیه ایدیلدیلر و پادشاهک احسانینه نائل اولدیلر ! بو حادته فکرتی سیاسیات ایله اوغراشمقدن کیری دوردیرمادی و «آشیان» ک پلانی حاضراقمق واونی کندنیکده انتساب ایتش اولدیغی «رورت قولله ج» ک اوکنده بر قارتال یوواسی شکلینده تأسیس ایتک ایچون میدان چقان مهم مشغله استادی بوخیاللر آرقسینده قوشمقدن منع ایدم دی . پدیرینک قوانغی ، وفاتی متعاقب ایکی بیک لیرایه ربیعی پاشا طرفندن صاتین آلمشدی . فکرتک آلینه کچن پارا ، «آشیان» ک انشاسینه کافی کله دی واونی بریردن بر آزا پارا تدارک ایده بیلیمک غائله سیله پک چوق اوزدی . فکرت ، «آشیان» ده کندی حسن طبیعتینه ، ذوقینه کوره بعض شیلر یاپدیرمق ایسته یوردی . یاپی قالماسی اولان چاناق قلعه لی قوچواسمنده دولکرلکدن

معمارلق موقعه کچن آدامک فکرت ایله مناقشه لری آیلرجه سوردی ونه ایت برچوق مشکلا تدن و دیدیمه لردن صو کر ا «آشیان» ده میدان کله بیلدی . فکرت بویکی یوواسینده انتظام و بدایع پرست و تیتیز ایدی . ارتق «یشیل یورد» دن تمامیه صرف نظر ایتشدی . بوتون امللری «آشیان» ده طویلادی و زلر ایچون بر آشیان فکر و خیال ، بر معبد فیض و کمال یاپدی . اونک بورادن آشای عطف ایتدیکی انظار استحکار واستغنائی «رباب شکسته» نک :

بوتون آفاقی استیعاب ایدن بوشلقده نالشن
خیالتلر کز ، هپ بر برندن خوار و مستثقل ؛
بو موحش ، مفترس هنکامه ظلمتده بر همکل
باقار ، لاقید و علوی ، بر ستون آهن اوستندن !
شوعلوی ساعی بی خواب و راحت ایشته غیظ افشان
طورورقارشیکده ، هرشیدن اوزاق ، هر نشته دن مهجور -
ا کیلمک بیلمین برجهه مغرور صنعتله !
سطرلری تمامیه تصویر ایده . او «هیکل سعی»
فکرتک ، فکرت اونک تمثالیدر .

«یشیل یورد» خولایلرینی ، «یکی زه لاند» امللرینی
سویله مه دن کچمک استادک غرابت افکار و آلامینی تعریف
ایچون طوغرو اولاماز ...

فکرت ، مملکتک سنه لردن بری بکله دیکی تجدد
وانقلابی اداراک ایده بیله جکنه احتمال ویرمه یوردی .
عبدالحمیدک سیاستی و طرز اداره سی آتی ایچون امید بخش
ده کلدی . «سیس» منظومه سی فکرتک املرینی و یأسلرینی
نقرتلرینی مدهش صولترلرله ایضاح ایده .

بودوره استادک اُک زیاده مردم کیز اولدیغی زماندر .
استانبولدن اوزاقده ، بر عالم تهائیده یاشامق و انسانلردن
قاجق اسیه یوروونک ایچون طبیعتک شدائیده اوغراشمانی
کوزینه آلدیر یوردی . بو آرزو سنده اوقادار صمیمی
ایدی ، که نهایت اوکا مغنیسانک ته جک کوینده کی اوفاجق
چقتلکمده برابر یاشامق و بر مدت ده چیفتجیلکله مشغول
اولق تکلیفنده بولوندم . ؛ در حال قبول ایتدی و یوزی
بر آز کولدی . فقط بنم سنه لردنبری زراعتله مشغول
اولدیغیم بومملکتک ناصیل بریر اولدیغی اوکا آکلادتم شرائط
زراعیه سنی ، اقلیمنی ، انسانلرینی و اونلرک ایچنده
چیرپندیلرلی سقالتی اُک کوچوک تفرعانه قادار صایوب

دو کدم . نهایت بر چوق دوشوند کدن صو کر ا جاهدی
بنم یول تذکره مله کونده ردیک ، اونک مشاهداتیه و حاصل
ایده جکی قناعتلرله قطعی بر قرار ویره جکدک . جاهد ،
چقتلکک بولوندیغی خراب و سفیل ته جک کوینی و بورایه
یاریم ساعت مسافه ده و یوند داغلرندن آیریلان بر قولک
آتکنده کی صاری چام دینیلن و کیرچدن بنم بیاض آقان
بر صومبئی ایله ناصلسه بر قاچ یوزچام آغاجنی صاقلایان
دیگر بر کوی کوردی و عودتینده بر قاچ ده فوطو عراف
کتیردی . فکرت تمامیه مأیوس ایدی . «یشیل یورد»
«رباب شکسته» نک ایلمک طبعنده و بر آزده بزم خیالمزده
یاشادی و صو کر ، اونودولدی . فکرت چام آغاجلری ،
آقار صولر ، زنکین کویلر ، کوزله مرعالر ، افقلره
قادار اوزانان یشیل تارالار و واسع باغلر . . . ایچنده
فطرتک بوتون محاسن و بدایعیه صاردیغی بر یورد تصور
ایتمش و بورایه «یشیل یورد» آدینی ویرمشدی . «رباب
شکسته» نک بر آن خصور عنوانی منظومه سنده کی :

بن سورمه ده یم شمدی خیالله بو کویده
بر کویلی حیاتی ؛

قارشیمده اوجاقدن سوزولن دود سفیده
قلب اولمه ده هپ لبل حیاتک ظلماتی !

تصویری و بونی تعقیب ایدن - یشیل یورد - منظومه سی
اونک معکس آمال و حسیاتی در . دائمی بر جدال یأس
و امید ایچنده یاشایان و بعضاً .

حیات ایچون چکیلن هر عذاب دورادور
بر احتساس مهارتله ویردی نفسه فتور ؛
طورور صوغوق ایکی نعش رمیده حالنده
فضای تار خیالده شیمدی قهر و سرور .
سوزلریله اظهار یأس و ملال و بعضاً :

بر آرز بولیله سرمایه شعله خورشید ،
بر آرز بوساغر متروکه نشوؤ تجدد ،
محیطک بنی یکپاره سنک خاره کبی
صیقوب آرتیدیکی دملر .. بر آرز بحال امید ؛

طرزنده تمنی محال دن خالی قالمایان فکرت ، زمانیمک
آلام و آمالیندن قور تولق و آراد یغی حضور و سکونی ،
یشیل سعادت - «بوتون حیاتی اوفاق بر چایک کنارنده»
جاری اولان بوخیل و مصور کویده ، «یشیل یورد» ده

بولایله جکی جکینی دوشونمشدی .

بو کویده هر کیجه بر قاچ دقیقه مکث ایدهرم :

سوزلری قادار حزین بر اعتراف تصویر ایدیله مز ..
 « یشیل یورد خیالاتی ظلمات نسیانه قاریشیدقندن
 صو کرا ، فکرت تکرار بآسه دوشدی . اونی نومیدایدن
 أسیابک دها چوق زمان پایدار اوله جغنه او درجه قائل
 ایدی ، که ولو تسلیت خاطر ایچون اولسون ، کسینه بر
 سوز سویله مک قابل اولامیوردی . نهایت ، ائک اوزاق بریره ،
 دنیا ناک اوبر اوجنه هجرته قرار ویردی و اوزون بر زمان ده
 بو خیال ایله آووندی طور دی . بعضاً آمید و تسلیت بخش و چوق
 دفعه یأس آورماق شه لردن صو کرا ، نصف کره جنوبیده بریره ،
 یکی زه لاند آداسینه کیتمک قرارینی ویردک . ایلمک یاپدیغیمز ایش ،
 بو مملکتده دائر یازیلان کتابلری و سیاحت نامه لری
 کتیرتمک اولدی . فکرت ، بو قرار اوزرینه بی آمان
 و مدھش ایدی . بر طرفدن خط حرکتلر ، پروغراملر
 ساعات مساعی و استراحت جدولاری حاضر لامایه و
 اوراده هر کسک حریفاً اطاعته مجبور اولاجنی قانونلری
 یازمایه باشلادی . کونک برنده اونی کورمه یه کیتدیکم
 زمان ، یکی زه لاندده کی « یشیل یورد » ک مسطح و مجسم
 بر پلاننی ماصاسنک اوزرنده کوردم ! .. اوراده ،
 مشترک بر حیات عائله ده ، هر کسک یاتاجنی یرلری ،
 یاپاجنی ایشلری ، ملک صالونی .. آیری آیری دوشوندی .
 بونلرک هر بری کوزل و پارلاق برر خیال ایدی . او ،
 بو خیالک بر کون حقیقت شکلی آلا جغه اینانیور و
 بو معظم تشبیه اشتراک ایتک ایچون حاضر لانان بزله
 برر صورتله امیدلر طاعید میوردی . هر شی دوشونولدی :
 فقط ائک لازم اولان بارانک زه دن تدارک ایدیله بیله جکی
 کیمسه نک خاطرینه کله دی ! .. نهایت روم ایلی حصارنده کی
 یالیده بر کیجه طویلاندق ؛ بو اجتماعده پاره بولمق
 مسأله سی کوروشولدی . اوزون و هیجانلی مذا کره لردن
 صو کرا ، هر کسک فضله ایشی صائماسی و صو کدرجه
 تصرفه رعایتله پارا بریکدیرمه سی تقرر ایتدی . آرامزده
 اقتصاد ایله اشتہار ایتیش اولان بر ذاتی معتمد یادیق
 و ایلمک دفعه ده یکریمی اوتوز لیرا قادار بر پاره طویلاندق .
 یکی زه لاندده مهاجرینه تقریباً اون عائله قادار اشتراک

ایده جکدی . فکرت ، بکارلرک اوله کدن صو کره
 استانبولی ترک ایتهلرینی سویله دی و قبول ایدلدی ! ..
 بواز دواج و مهاجرت مسئله لری بزى صو کدرجه
 اشغال ایدیوردی . خیال اولسون ، محال اولسون
 هیمز بونک آردندن امیدلرله قوشوب طوردق و نفسمزه
 قارشى بونکله بر حسن ظن و اعتباره زان دینمیزی دویقد .
 بر آقشام ، یه روم ایلی حصارنده کی یالیده ، بر معتاد
 پک بویوک احترازلرله و احتیاطلرله طویلانمشدق .
 یکی زه لاند ، « یشیل یورد » بخشی حرارت و اشتیاق ایله
 آچیلدی و فیکرتی جوشدیردی . فقط ناصیلسا ارقداشلر مزند
 بری ، اعتیادینه غلبه ایده مه مک یوزیندن فیکرتدن بر
 قدح راقی ایسته نیجه ، استادک بردن بره بوزولوب نشئسی
 قاچدیغنی حس ایتدم ! .. بی چاره شعری ده ، خیالی در ،
 حقیقتی ده . بایک کسینی ده غائب ایتدی . وقولانغه :
 « آرتیق بوامیدمه محو اولدی ! بوا دام اوراده بزهنه لر
 یاماز ؛ بنم تخیل ایتدیکم حیات عائله ده بویله بر اعتیادک
 یری اولابیلیرمی ؟ سوزلرینی سویله دی و او آندن اعتباراً
 بر آرز اوزاقلاشمش کوروندیکی یأس و فتوره ، دها
 بویوک بر شدله دوشدی ! .. بو مدھش تأثیری تعدیل
 ایدن بر مشغله تیزه سنی اولندیرمک بوراده کی « آشیان » ی
 پامق اولدی . بر زمان ده بویله کجدی . .. پولیس خفیہ لرینک
 انظار متجسس لردن قور تولمق ایچون حصارده کی مزارلقدن
 سورونور جه سنه یورور . و آلا نتوس آغاجلرینک قاپادیغنی
 بر پاتیقادن « آشیان » ده یوکسه لیردم . فکرت ده روبه برت
 قولله جده کی درس لر یله شعر و خیالیله ، حقیقتلرله ، تابولر یله
 مشغول اولیوردی . .. همان دائماً تنید و خشین اولان
 دوستلرینی ایکنه له مکدن خالی قالمیان فیکرتک بعضاً انسانی
 کولدره جک شیرلر یاپدیغنی اولوردی : روم ایلی حصارینده
 قومشولریندن بوساده دل آدم ، اوکا بر کون بر فوطوغرافینی
 ویرمش و بونی بویاماسنی رجالاتمشدی . فکرت ده فوطوغرافی
 قره موژدن ایله بویایوب ماصاسنک اوزرینه قویمشدی .
 بن یاننده ایکن بو ذات محترم کلوب او طور دی و فیکرت ده
 فوطوغرافی آلینه طوتوشدیردی . زواللی آدم : آتوفیق
 بک ، سن قیصریلی می سک ؟ « دیمزمی ؟ چونکی ، فکرت
 فوطوغرافی بویادقدن صو کرا آلینه : - قیصریلی محمد

کوردر : « آمان آغلر! والله بزوتون ایچمه یز، بونلری نه یاپلم ؟ اوجاغکزه دوشدک ! سز بونلری باشقه یرده ساتارسکیز ! » دیمه لرینه قارشى لازلرک : « بز اويله سوز آکلمايز ! سز ، توتونلرک پاراسنى حاضرلار وعودته بز ویررسکیز ! » تهیدلری ، « رباب شکسته » نک طاغیدیلدینی آداملره قارشى ضمناً اولسون واقع اولماشمی ایدی ؟ . .

باش مقاله مزك محمدي

مسیح مظم بك

آرادن برزمان داها کچدی . . آرتیق فکرتی یکیدن امیده دوشورن بر حادنه اولمش وسلانیکنده بر انقلابک مقدماتی بلیرمش ایدی . فکرت ، بوندن چوق ممنون کوروندی و خلاصکار بر قیام واختلاک مملکته محتاج اولدینی رفاه وسعادتی کتیره جکنه ایناندی وبرطاقم تصورلره بوکا حاضرلاندی . . .

۱۰ تموز انقلابنک آن شیوعینده استادک یاننده ایدم حصاردن برلکنده استانبوله ایندک باب عالی یوقوشندن چیقارکن هرکس اطرافزی آلیور وکنجلر ، اختیارلر . فکرتی آلقیشلا یورلردی . اک اول جاهدی کورمک ونه یاپاچغمزی قرارلادیرمق واک دوغروسى اونى و آنده اطرافنى صارمش اولان آداملرک آلریندن قورتولمق ایسته یوردق . . بر ایکی کون صوکر ، جفال اوغلینده

توفیق ! « امضاسنى آتمش ایدی . . . اختیارک حیرتی کورهن فکرت : « یوق ! اويله تعریفه کلام . قیصریلی دیمکدن مقصد کنر » اشک بویاجی ! » اولدینمی یوزیمه وورمق ایسه ، ایسته اوکا تحمل ایدم ! » جوانی ویردی . وزی قیروب کچردی . . . « آشیان » ک اکمال ایدلکی کونلرده ایدی بر کون بک اوغلینده کی بویوک مغازه لرک برینده ، آئنده قیریق بر موسیق آلتی طوتان برقادین هیکلینی کوردم و بونی آلوب فکرته او هدیسه سی اوله رق تقدیم ایتدم ؛ پک نمون اولدی . اوکا « رباب شکسته » تعبییری الهام ایدنده بو هیکل ایدی فکرک دیوانی طبع ایدلکی زمان ، ساتیلاینلن کتابلر مصارف طبیعه سینه یتشمه دی . اوده اوکا اوزولیور . وبورجندن قورتولمق ایسته یوردی . « بوکا برچاره بولساق ! » دیمشدی . دوشوندم نهایت آرادینی چاره یی بولدم ایلمک ایشم یول تذکره می ویزه ایتدیرمک و برصندینه طولدوردیغ کتابلری یوکلنوب قارا دکزه کیدن بر لویید واپورینه آتلامق اولدی . اینه بولیدن باشلا یوب بوتون اسکله لره یوزلرجه کتاب طاغیتدم و پوسته اجرتی (؟) ده داخل اولدینی حالده ، هر کتابک اون ایکی بوچوق غروشدن بدلینی تلغراف حواله سیله بکا یتشدیرمه لرینی تنیه ایتدم . « رباب شکسته » نک اک چوق اوقوندینی یرده طربزون ایدی . ! بر کون اويله بر حال اولدی ، که اونو تمق قابل ده کلدر . : بر آقشام اوهدوندیکم صیراده خانجیلر که یاسی نوری افندی دیرلر ، کورکلی بر ذات واردی . سلام ویروب یانمدن کچدیکی صیراده ، قولتوغیندن چیقاردینی بر « رباب شکسته » نی کوله رک بکا کوسترمه یی ده اونو تمادی . بوحرکتک افاده ایتدیکی خزین وکولونج معنایی آکلمازلغه وایچمدن : « فکرت بوراده اولسایدی ، حریفک بو وضعیت قارشى عجبانه دیردی ؟ » سوزلری کچدی .

« رباب شکسته » بو طرزده ساتیلمش و بو سایه ده مصارف طبیعه سنى چیقارمشدی . طوغریسنی سوبله مک لازم کلیرسه ، بو طرز ایله کوردستانه توتون کوتوره رک آچه آباد قاچاچیلرینک ، اوغرا دقلری کورد کوپلرنده زورله توتون ساتمالری آراسنده نه فرق اولابیلیردی ؟ کویک اورناسنه بش اون دنک توتونک ییغیلدینی کورن

برآوده طولانديق و جمعيتك نظامنامه سنى او قودق .
استانبول مركزى ده تشكىل ايتدى .

فكرتك سويله ديكي سوزلردن استادك يامان شيلر
دوشونديكنه وينه مزيج حادثه لر قارشيسنده قالاچغمز
حكم ايتدم ! بر حس قبل الوقوع نى بويله دوشوندوردى
نهايت قورقديغم باشمه كلى . فكرت ، ده ايلك
كونلرده ، اتحاد و ترقى نك پره نسيپلرينه طرفدار اولمادى
وهيچ بر زمان اميد وار كورونمهدى . اوعدم مركزيتك
واسع بر مقياسده تطبيقى ايسته يوردى و آنحق بويله بر طرز
اداره نك مخالف احتراصلرى واملارى طوردير ايله جكه
ايناندى . نهايت وقوع بولان اصرارلردن قورتولق
مقصديله « طنين » ده مشغول اولديغمزى و بونك نه ايچون
متماديا استانبول مركزينده بولونما ياجغمزى سويله دى
و بويله بر معذرتله كندىني وجاهدله برابر نى ده چكوب
كوتوردى .. فكرتك سياسيتاه علاقه سى بويله باشلامش
و بو طرزده نهايت بولمىدى .. « طنين » اداره خانه سینه
هر كون ايركندن كلير و صوك واپورله دونهدى .
فقط ، خالده اديب خاتم افنديك كوندردىكي مقاله لرى
اوقوماقندن و اوراق تنك - روتوش - دن باشقا برشى
ياپمادى و بر سطر اولسون يازى يازمادى . ده ايلك
زمانلره بيله غزته جيلىكدن صيقلمايه باشلادى . فكرت،
بر - مغازين - نشر ايتك و اونى كاملا ادبياته تخصيص
ايله مك ايسته مشدى . جاهد ، بو ايلك كونلرك تاثيرى
آلتنده ، سياسى بر غزته چيقارمق ايسته ديكي زمان ده
موافقت ايتدى . او زمان ، هر شيدن اوزاق قالايلمك
أمله ، استانبوله ياقين بر يرده ، آغاجلر و منبعلر آراسنده
بر مكتب يايلاق و بوكاده « آشيان » نامى ويرمك
ايسته دى . بر قاچ كونده شوراده بوراده كزوب
طوردق و مكتب ايچون مناسب بر ير آرادق . حال
و زمانك امكانسزلى ، فكرتى داىما مألوف اولديغى
ياسه كوتوروب آتدى و بر ده بوندن بحث ايتمهدى .
او ، يالكلر بر دفعه ، مكتب سلطانى مديرلكنده
بولونديغى زمان اميد وار كوروندى و بوتون قوتيله
چاليشدى . نه چاره كه ، أمرالله افندى ايله اوزلاشامادى .
و بورادن آيريلدى ... حادثه دن صوكر اونك : « عرفانم

تبدیل تابعیت ایتدی ! » دیدیكنی ایشیتدك . بكون
بيله انتقاددن قورتولمايان بو بر قاچ سوزك ، ناصل
بر یأس و اضطراب ايله سويلنديكي دوشونيله جك اولورسه
اونى معذور كورمك موافق انصاف و حقيقت اولور...
بنده او صيراده ماكدوناييه مأمور اولمشدم .
اوزون بر مدت استانبولدن آيريلدم . بورايه عودت
ايدنجه هان اونك زيارته شتاب ايدهر و آجى آجى
تعريضلرينى ، شكایتلرينى و یأسلرينى ديكلردم . اك
صوكر ، كندى ارادتمله وطنمندن اوزاقلاشمق احتياجنى
طويدم و آلتى سنه نيرونده قالدیم . آرا صيرا اوندن
مكتوبلر آيلور و شكر خسته لغندن مضطرب اولديغى
بيليوردم . عاقبت خيجه ياقين ايدى . نهايت اوقدار
سوديكم و حرمت ايتديكم دوستمك و استادمك افول
ايتديكنى غزته لرده اوقودم و آغلادم . بى أمان بر خسته لق،
اونك متين و جودىني ييراتمش و او كا حريم جانندن كلن
بر مرضى مغوى بوتون مقاومتى قيرمش ايدى ... او،
هر كسه قارشى بى پايان رحم و شفقتله متحسس اولارق
ياشامش ، انسانلرك فساد و فواحش اخلاقيندن ، جهل
و غفلتلرندن ده رين اضطرابلر طومش اولديغى حالده
اك ياقيننده بيله كفراندن باشقه برشى كورمه مشدى !..
اونك كچيرديكي مدهش و متوالى انقلابلرك انطباعاتىني
تصوير ايدهن :

چارپين ، اى باد خزان جاملره ، خيرچين خيرچين ،
بر حقاترلى سكوت ايسته هپ ايصلقركه ؛
قودور ، اى لئه ظلمت ، مهور چياغين ،
كولرم قهقهه يأس ايله چيغليقركه !
سوزلريدن ...

حکمت کوزينك كوروشى

دوغمش طبعه كيمي قورشون ، كيمي قاناد :
كور آچالان دوشنلرى ، باق يوكسه لنلره ؛
وجدان واقتدار ندامت ويريامه مش
وجدان عذابى دويماسى لازم كلنلره .